

Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve

1992-es évszámmal, a valóságban azonban az elmúlt év (1993) végén jelent meg nemzeti könyvtárunk új évkönyve, az 1984–1985-ös évekről számot adó. Az OSZK hosszú történetének kétségtelenül ez a két év volt egyik legmozgalmasabb korszaka, a „legmozgalmasabb” jelzőt szó szerint véve, hiszen a költözés és a budavári berendezkedés időszaka volt 1984–1985.

Ebből következően az évkönyv legfontosabb írása *Somkuti Gabrielláé*, ő állította össze a könyvtár működéséről beszámoló hivatalos jelentést, dokumentumokkal, adatokkal támasztva alá az OSZK költözködésének hiteles történetét. A 65 400 polcfolyóméternyi állomány áttelepítése a magyar könyvtárügy történetében példa nélküli volt, megszervezése, előkészítése felért egy kisebb hadjárat vezényletével. Nyilvánvaló, hogy a könyvtár rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőforrásait erre a feladatra kellett összpontosítani. Annál figyelemreméltóbb, hogy az olvasószolgálatot – ha erős megszorításokkal is – sikerült szinte mindvégig fenntartani. A statisztikai számok persze sokatmondóak: 1984-ben mindössze 1931 beiratkozott olvasója volt a könyvtárnak, az 1985. IV. 9-ei nyitást követően – a korlátozások feloldásával párhuzamban – az év végéig 13 867-en kértek olvasójegyet. A csaknem tízszeresére emelkedett forgalom két tényt jelez. Az egyik, hogy az OSZK-nak egyetlen más magyar könyvtárhoz sem hasonlítható a felelőssége a könyvtári rendszer egészében, szolgáltatásainak bármilyen jellegű csökkentése a hazai könyvtári gyakorlat normális működését veszélyezteti. A másik következtetés ebből a tényből adódik. Ha nem sikerül az elkövetkező néhány évben az OSZK és néhány más nagy gyűjtemény mellett az iskolai és közművelődési könyvtárak alapvető szerzeményezési gondjait orvosolni, akkor a talpon maradó gyűjtemények ostromlott várhoz lesznek hasonlóak, egyre több, lényegi feladatuktól idegen szolgáltatást nyújtva képtelenek lesznek sajátos, senki más által el nem végezhető kötelezettségeiket ellátni.

Arató Antal állította össze a KMK munkájáról szóló jelentést, egyetértve idézhetjük megállapítását, miszerint a KMK „eredményesen munkálkodott mind a folyamatos, szolgáltatásszerű kötelezettségeinek, mind az egyszeri, vállalkozásszerű feladatainak teljesítésében”.

Az évkönyv – a korábbi esztendők gyakorlatának megfelelően – a beszámoló mellett tanulmányokat tartalmaz az OSZK történetéből, munkájából, illetve általánosabb érvényű könyv- és művelődéstörténeti dolgozatokat olvashatunk lapjain. *Bényei Miklós* a reformkori országgyűlések OSZK-ról folytatott vitáit, állásfoglalásait tekinti át írásában; *Szőnyi Éva* az 1864-től 1903-ig megjelenő szépirodalmi napilap, a *Fővárosi Lapok* nemzeti könyvtárunkról szóló publikációit elemzi cikkében. *Wix Györgyné Régi elfelejtett gyűjtők*ről ír, azokról a bibliofilekről, akiknek oly sokat köszönhet a Széchényi Könyvtár. A tanulmányban a szerző a kevésbé ismert gyűjtőknek állít emléket. Bibliofília iránt többé-kevésbé érdeklődő lévén, örömmel olvastam *Delhaes István* hagyatékáról, az OSZK-ba került 381 értékes könyvről, bár egy kicsit most még jobban sajnálom a *Szép művészeti*

Múzeumtól Delhaes gyűjteményének egy kódexét, az 1988-ban hasonmás kiadásban is közreadott *Biblia Pauperumot*.

Németh Mária az aprónyomtatványokról, pontosabban az 1918 és 1944 közötti években az OSZK-n belüli sorsokról írt tanulmányt, új szempontból világitva meg a könyvtár két világháború közötti történetét.

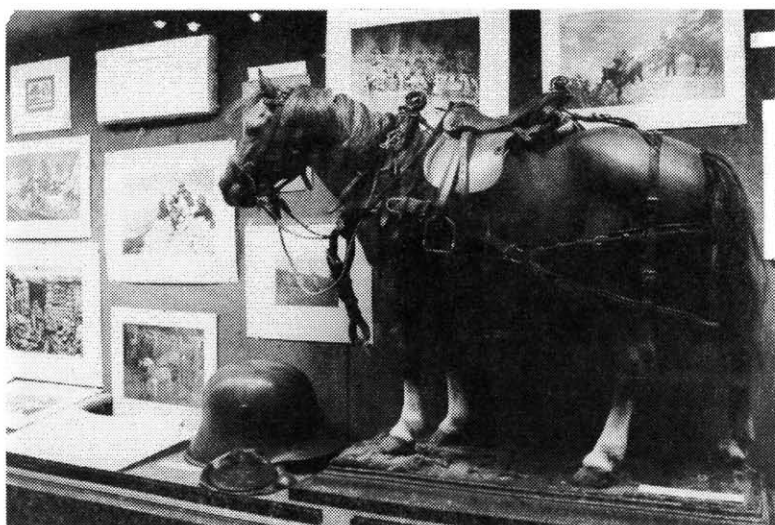
A könyv- és művelődéstörténeti tanulmányok sorában *Borsa Gedeon* egy *Esztergomban* 1501-ben kiállított nyomtatott búcsúlevélről korábban megjelent írását újonnan előkerült adatokkal egészíti ki; *Héjjas Eszter Louis Gédoy*n francia diplomata 1623-as útinaplóját ismerteti. *Szelestei N. László* immár negyedik részét jelenteti meg *18. századi tudósvilág* című sorozatának: ezúttal *Bél Mátyást*, a tudományszervezőt mutatja be. *Fallenbüchl Zoltán Mária Terézia dikaszteriális tanácsosairól* értekezik. 176 tisztviselő legfontosabb életrajzi adatainak regisztrálása mellett tanulmánya a főhivatalok (Kancellária, Helytartótanács, Kamara) működését és a tisztviselők kinevezésének szempontjait is bemutatja. *Pavercsik Ilona* folytatja a kassai nyomdászatot feldolgozó közleményeinek sorát, ezúttal *Egy jezsuita tulajdonban lévő nyomda üzleti „titkai”* címmel írt tanulmányt. *Belágh Rózsa Bod Péter Magyar Athénasának* forrásait elemzi mintaszerűen.

Sajnos, ez a kötet sem nélkülözheti a nekrológokat. *Markovits György*ről és *Vajda Gábor*ról olvashatunk emlékező sorokat.

A *Kovács Ilona* szerkesztette évkönyv nemcsak az OSZK jelene – és múltja – iránt érdeklődőknek, hanem – a korábbiakéhoz hasonlóan – a könyv-, könyvtár- és művelődéstörténet művelőinek is nélkülözhetetlen olvasmánya. Jó lenne, ha folytatásai kevesebb késéssel jutnának az olvasók kezébe.

(Az *Országos Széchényi Könyvtár évkönyve 1984–1985*. Szerk. Kovács Ilona. Bp. 1992., OSZK., 388 p., 1000 Ft.)

Pogány György

Írótalálkozó Faddon

Faddon, a Volent-öböl partján, a Diabetes Center Panzióban került megrendezésre a gyermek- és ifjúsági írók 13. szekszárdi tanácskozása. A május 18-án és 19-én tartott összejövetel címe ez volt: „Ki mit tehet a gyermek- és ifjúsági irodalomért?”

A kétnapos tanácskozást *Elekes Eduárdné* nyitotta meg, s a kerekasztal-megbeszélések elnöki tisztét *Tarbay Ede* és *Vidor Miklós* töltötte be. Az írókon kívül több könyvtáros, tanár, lelkész volt jelen, s képviseltette magát a Móra és a Mágus Kiadó, valamint a Művelődési és Köznevelési Minisztérium is.

Károlyi Ágnes vitaindítója felvázolta a jelenlegi könyvkiadás és értékesítés helyzetét. Több hozzászóló között az olvasáskultúra oldaláról világította meg a kérdést *Szabó Éva*, a Magyar Rádió munkatársa, aki egyben a túlzott elpiacosodás veszélyeire is figyelmeztetett. A közös álláspont az volt, hogy eredményt akkor lehet igazán elérni, ha az író, a kiadó, a forgalmazó

és a könyvtáros a saját helyén maximális erőfeszítéssel végzi munkáját. A város nevében a nyitó napon *Kocsis Imre Antal*, Szekszárd polgármestere üdvözölte a résztvevőket.

A találkozó második napján két író életműve szerepelt napirenden. Először *Ordas Iván* pályarajzot olvasott fel *Megay László* munkásságáról, majd *Gacsályi József* vázolta *Lázár Ervin* életművét.

A tanácskozás zárótémája a könyvkiadás finansziális kérdéseit érintette, többek között a meglepetésre vonatkozó pénzeszközök forrásait, illetőleg a jogdíjak alakulását.

Az immár hagyományos találkozót a Magyar Írószövetség Gyermek- és Ifjúsági Irodalmi Szakosztálya és a Tolna Megyei Könyvtár rendezte meg gyönyörű környezetben, mintegy biztosítva az eredményes, nyugodt munkát. A tanácskozás anyagának részleteit az *Új Forrás* című folyóirat őszi száma jelenteti meg. (– sál –)

Könyvtárak a jövő szolgálatában címmel második alkalommal rendezte meg a *Határainkon túli magyar könyvtárosok szakmai tanácskozását* a Békés Megyei Könyvtár és az MKE Békés Megyei Szervezete. A csaknem egyhetes rendezvényen – amint az gondolható – felvonultak a hazai és a határon túli magyarság könyvtárügyének legnagyobbjai. Parádés tanácskozás volt, villódzó elmék (csak a hazaiak közül sorolva néhány nevet: *Sóron László*, *Horváth Tibor*, *Zalainé Kovács Éva*, *Papp István*, *Vadász János*, *Poprády Géza*, *Nagy Attila*, *Kiss Gy. Csaba* stb.) adtak elő, vitáztak, érveltek, cseréltek eszmét. A rendezvényről a 3K természetesen bőséges információkkal fog szolgálni közelezen.